

1.

Dobrovics végeláthatatlan esőben tartott hazafelé végeláthatatlan utcán. Akkoriban a Rózsa utcában lakott. Nem sietett, élvezte az esőt, engedte, hogy bebugyolálja. Láta, hallotta, az arcán érezte a cseppek egyformaságát, kellemes, szapora neszben gyalogolt. Sehol semmi veszély, gondolta Dobrovics, miközben mindegyik érzékszerve részese volt az esőnek. Olyan ez, mint a korszak, amiben élék. Tudnivaló, hogy majdan úgyis eláll ez az eső, pedig most végeláthatatlannak tűnik. Gyengül, erősödik, ahogyan a cseppek száma ingadozik, de szanaszét fog hullani ez az eső, nyom nélkül eltűnik a földben, még az emléke sem maradandó. És könnyű ellene védekezni, ameddig tart. Nincsen most ideje az özönvíznek, túl vagyunk azon.

Ilyen volt Dobrovics. Könnyedén és szaporán általánosított abban az időben, az ezerkilencszázhetvenes évek első felében, amikor is ő huszonegynéhány esztendőös vala.

Ment az esőben városszerte, és alig várta, hogy hazaérkezzen a Rózsa utcába, mégsem sietett. Mondatokat, vagy inkább szófüzéretet fogalmazott magában, mert

akkoriban kezdett el írni. Novellákat. Ment az esőben, magában fogalmazott: „abban az égből ráhulló sokszoros jelenségben”, és úgy érezte, hogy mint minden természeti jelenségben, az esőben is ott lappang egy jelkép. Méghozzá annak a korszaknak a jelképe, amiben ő, Dobrovics éppen akkoriban élt és hazafelé tartott. Az eső végeláthatatlan egyformaságában, aminek az összes érzékszerv a részese.. És ami igazából csak ritkán veszélyes.

El is határozta, hogy amint hazaérkezik a Rózsa utcába, újabb novellába kezd, aminek a címe az lesz, hogy Eső. És benne lesz kora érzékszervileg felfogható egész valósága.

Alig várta, hogy hazaérkezzen, mégsem sietett. Van idő.

Ajváz vitte be őt a törzsbe. A törzs tagjai, miként Ajváz, három vagy négy fontos évvel idősebbek voltak, mint ő, akit a személyi igazolványa szerint Dobrovicsnak hívtak. Ott majdnem mindenkinek volt valami ragadványneve. A törzsben rövidesen Mohónak kezdték szólítani Dobrovicsot, már senki sem emlékszik, hogy miért.

Ló azt mondta egyszer neki:

– Ugyan, Mohó! Te az a típus vagy, amelyik vigyáz a zakókra, amíg verekednek a nagyfiúk.

És ez igaz volt, csak a verekedés nem, mert a törzs tagjai egy-egy pofozkodást leszámítva elméleti figurák vol-

tak. Agymenésekben utaztak, de csak úgy, külön módon.

– Meg ne mondd nekik, hogy én írok – mondta Ajváz.

– Legyen az titok.

– Miért?

Kicsit töprengett, hogyan magyarázza ezt el pont Dobrovicsnak.

– Hát nem figyeled? Őket nem érdeklik a körülmények. Leszarják ezt a világot. És aki ír, az őszerintük tülekszik.

Mielőtt elhagyta az országot, hogy eltűnjön New Yorkban, Ajváz Dobrovics mestere lett. Elolvastatta vele a néhány novelláját, amit egyenesben fogalmazott írógépbe. Szédítőek voltak. Ajváz beléjük tudta vinni a titokzatosságát.

– Gondolom, írnod kéne neked is. Olyan vagy.

– Jó – mondta Dobrovics.

És ő is írni kezdett, de ő kézzel. Golyóstollal ánégyes lapokra. Élménynovellákat, három-négy oldalasokat. És boldoggá tette, hogy Ajváz elégedett volt velük.

– Mostantól te is író vagy.

A kijelentés Ajváz szüleinek lakásában, egy kis szobában hangzott el. A falon fényképek Sztálinról, amint családi, baráti körben viccelődik. Tájban.

– Akkor én most felavatlak. – A térdére csapott Ajváz.

– Ül ide rá!

Mikor Dobrovics oldalról odaült a két térdére, Ajváz

ringatni kezdte, közben dúdolt, mint egy dajka. Négy-szer ringatta meg ide-oda.

– Jó, felállhatsz. Mostantól író vagy. Látod? Az írógép-en hat üres leütés egy bekezdés. Így állítsd be a sorkö-zöket. Szerezz egy írógépet magadnak.

És Dobrovics az anyja révén szerzett egy nagy iro-dai gépet, ugyanolyan, mint amilyen a mesterének volt. Csehszlovákot. Lepötyögte a három élménynovelláját. Így már nem volt elégedett velük. Esetében ez nem gátlás volt, inkább erős önkritika, így hát később is megtartotta ezt a tulajdonságát. Nevelni kezdte magát. Írt egy kilenc-oldalast egy baljós albérlőről, aki tönkreteszi a főbérlő házaspár életét. Azt a címet adta neki, hogy „Linczényi-éknél voltam a minap”, és erős hangulatot sikerült kelte-nie. De valami még ebből is hiányzott, nem úgy, mint Aj-váz novelláiból, aki azt mondta, miután elolvasta:

– Remek. Ezt te már gépbe fogalmaztad?

– Igen – hazudta Dobrovics. – Egyenesben.

– Azt javaslom, maradj a kézírásnál, és csak aztán vidd be a gépbe, amikor letisztázod. Így kétszer átme-hetsz rajta.

Tehát Ajváz is észrevette, hogy valami hiányzik. Dob-rovics majdnem csüggedni kezdett, amikor egy várat-lan szerelmi csalódás érte. Elhagyta egy szőke lány egy harmincöt éves, kétgyermekes aggastyán miatt. Hosszú diákszerelem volt, és a váratlan szakítás olyan magány-ba taszította vissza Dobrovicsot, mint egy halálköze-li élmény. Viszont a tudatalattija nekiszabadult. A világ

mintha kilökte volna magából Dobrovicsot. A várost járva szikrák úsztak előtte a levegőben, azok vezették el jelentőségteljes helyekre, ahol bárkivel is találkozott, mellbevágó szavak hangzottak el, csupa célzás. Még az autók rendszámai is rejtett összefüggésekre utaltak. Akkoriban költözött el anyjától a Rózsa utcába, tíz négyzetméter, amit az előző lakó játszott át neki, mint később kiderült, szabálytalanul és pénzügyileg is becsapva Dobrovicsot. Ott mindenestre teljes magányba süppedhetett. Írt is két novellát, egy huszonöt és egy huszonnyolc oldalasat. És ezekben már ott volt, ami mindaddig hiányzott, az a bizonyos vércsík, ahogy magában nevezte. Kézzel megírta, írógéppel letisztázta őket. És elvitte a mesteréhez.

Becsöngetett az első emeleten, a Moszkva térhez közel, és sokáig kellett várnia, míg a házigazda ajtót nyit. Ajváz fésületlen volt, valahogy álmatlanságról tanúskodott a szeme.

– Túl sokat aludtam – mondta. – És alvás közben is érzem, hogy gondolkodom.

– Min? – És Dobrovics hozzátette: – Ha szabad kérdezni.

De semmi válasz. Leültek.

A falon az idilli Sztálin-képek mellett most már egy versidézet is megjelent fekete betűkkel:

„Hát csak makkot nevel itt a makk és haraszt?

Hát csak kanásznak termett a somogyási paraszt?”

– Mutasd őket. – Átvette a mappát.

Nyár volt, a nyitott ablakon túl gesztenyefák, villamoszörgés. Dobrovics irigyelte Ajvázt ezért a környékért. Ez a szoba, az egész környék fontos hely, sorsdöntő körzet volt, telizúfolva apró jelekkel, mint az a szombat délután is. És az kölcsönzött mélységet neki, hogy azt érezte Dobrovics, ha Ajváz nem volna, ő végleg egyedül maradna. Hogy kutya sem ugatna utána. Nem is tudta addig, hogy az elmúlás jóleső is lehet. Hálás lett Ajváznak.

– Hány példányban gépelted ezt le? – kérdezte, miután végzett az olvasással.

– Háromban. Mind a kettőt.

– Akkor hagyd itt nálam ezt a kettőt. Ezek a markánsak – ezt a szót használta.

– Melyik jobb?

– Más és más. Ez lesz a te két irányod. Te már olyan jól írsz, mint én, vedd ezt egy kéttagú Írószövetség levegőbe írt tagsági bizonyítványának.

És Dobrovics még a délután folyamán kábultan visszavillamosozott a Rózsa utcához, be a kapun a földszintes nyomortanyára, kulccsal nyitott ajtót a zárt, sötét folyosóról, gyorsan rádőlt az ágyára, és azonnal aludni kezdett. Három órán keresztül. Hason. A félálombeli szakaszokban gondolkozni próbált.